

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbirka map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
  2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

ZNOJMO (okr. Znojmo)

Václavské nám. 1, parc. č. 10. Středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán záměrem hloubit výkop pro drenáž podél obvodové zdi dvorního traktu domu v rámci jeho rekonstrukce. Plocha výzkumu se nachází v severní části středověkého města, kde se důvodně předpokládá předlokační osídlení. Akce proběhla na přelomu února a března roku 2000.

Ve výkopu bylo zjištěno mohutné navážkové souvrství, dodatečně přisypané k již stojícímu baroknímu traktu. Jen místy dosáhl výkop středověkých a pravěkých vrstev, většinou v jihovýchodní části rýhy. Bazální pravěké souvrství (109, 115), tvořené černohnědou hlínou klesalo k jihovýchodu. Bylo narušeno mladohradištními zásahy s nerozpoznatelnými hranicemi. Výše se nacházela nálezově bohatá vrstva rámcově z 13. století (110). Severněji byla zjištěna snad středověká nebo mladohradištní vyrovnávací vrstva 105.

Rudolf Procházka, Archaia Brno

Prameny:

Procházka, R. 2000: Znojmo – Václavské nám. 1. Nálezová zpráva o provedení archeologického výzkumu, NZ Archaia, archív pracoviště Brno, č.j. 5/2000.

Resumé:

Znojmo (Bez. Znojmo), Václavské Platz Nr. 1., Parzelle Nr. 10. Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

ZNOJMO (okr. Znojmo)

Okolí kostela sv. Mikuláše. Středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V oblasti, která byla popsána v článku v kap. Doba bronzová (Znojmo, okolí kostela sv. Mikuláše), se nad oblázkovou vrstvou nacházely 2 kulturní vrstvy o mocnosti 30-40 cm, datované do období středověku. Zajímavé je, že kulturní vrstva přímo nad vrstvou oblázků obsahovala keramický materiál datovaný až do první poloviny 14. století. Z téhož období pochází materiál z požárových vrstev mocných až 10 cm, zachycených na většině z 12 profilů, které je možné dát do souvislosti s požárem města v roce 1335. Nad ní se nacházela vrstva, která vznikala v souvislosti se snahou obyvatel této městské části zabránit rozbahňení ulice. Obsahovala množství drobných kamének, zvířecích kostí, zejména čelistí prasete domácího. Ojedinelé keramické fragmenty datují tuto vrstvu do 17.-18. století. Výše popsaný profil, který byl překryt dlažbou z lomového kamene (kočičí hlavy), byl dokumentován na ulicích U branky, Na kopečku, U kap-

lanky, J část Mikulášského náměstí. Důkaz o výrobní činnosti a práci s ohněm uvnitř středověkého města přinesl 1,0 m vysoký profil v ulici Pasiřské, ve kterém se střídaly světlé oranžovočervené vrstvy mazanice s tmavými černohnědými humózními vrstvami (každá o mocnosti 5 cm). Bohužel, vzhledem k nedostatku keramického materiálu nebylo možno jej blíže časově zařadit. Pouze rámcově je možné zařadit do období středověku část chaty v ulici Tkalcovská. Zachycené torzo o délce 1,40 m byla v J části porušeno výkopem plynu a v S části základy vstupní branky do města (17. století?). Součástí chaty byly 3 hrotité kúlové jamky zahloubené do skalnatého podloží a 3 vrstvy cca 1 cm silných pískových výsypek (podlah). V prostoru před výše zmiňovanou vstupní brankou na ulici Tkalcovskou byly zachyceny ve vzdálenosti 12 m od sebe dvě 1 m široké zdi nasměrované JV a JZ směrem – směřující po trajektorii půloblouku k sobě. Lze se domnívat, že se jedná o zdivo, které tvořilo baštu, součást hradebního opevnění města, které se začalo budovat po roce 1260. Nad torzem zdiva a v okolí bašty se nacházela kulturní vrstva mocná až 1 m, obsahující množství keramického materiálu datovaného do 17. století.

V prostoru, kde ulice Velká Mikulášská ústí do S části Mikulášského náměstí, se nacházely dva objekty obytného charakteru, zařaditelné do 14. století. Objekty mísovitého profilu o šířce 2 m měly dna vymazána 10-20 cm silnou vrstvou jílovité hlíny.

V samém centru dnešního Mikulášského náměstí se narazilo při výkopu šachty na základy románské církevní stavby s centrální dispozicí. Má rozměry 6,4x5,4 m a je orientována ve směru V-Z s vstupem pravděpodobně na Z straně. Podlaha, vyskládaná z pečlivě opracovaných čtvercových dlaždic, se nachází asi 1 m pod dnešní úrovní terénu. Dlaždice byly uloženy na skalnatém podloží do malty a upraveny do roviny. Obvodové zdivo bylo vystaveno z lomového kamene (horniny dyjského masivu), jehož lom je možné hledat v nejbližším okolí Znojma. Vzhledem k torzovitému zachování zdiva není možné určit velikost a tvar vnitřního prostoru stavby. Od nálezu stavby, cca 20 m Z směrem se nachází současný kostel sv. Mikuláše a v jeho okolí blíže nedatovaný funerální osek. Při samotném výzkumu stavby nebyly nalezeny insignie, které by stavbu blíže časově zařadily, přesto je možné se domnívat, že se jedná pravděpodobně o kapli sv. Mikuláše, postavenou v době vlády moravského úředního knížete Lutolda (1091-1112). Kaple byla jistě využívána také v roce 1190, kdy ji moravský úřední kníže Konrád III. Ota daroval v zakládací listině Louckému klášteru. Z písemných pramenů není zřejmé, kdy kaple přestala sloužit svému účelu. Již v roce 1220 je sv.